

Mayo, 1896, p. 210; i ja a la p. 48); el context de Blasco mostra que es tracta de 'estirar a ròsec', encara que es digui de les xarxes, i no pas de «recoger, sacar peces» (com havia entès MGadea, home terrassà, capellà de sagristia, taula, carrer i hostals, que només dins aquests parlava amb gent de mar), per més que allò es faci per fer després això (*desmallar*).

No és mot d'ús general en cat., desusat a la Costa de Llevant, si bé no l'ignoren en el Maresme: un pescador de StPolM, parlant d'«eixaugar», em deia que a la banda de Vilanova (Costa de Ponent) en lloc d'allò diuen *šurā* (1957). I en efecte així deu seguir des d'allà, sense interrupció, fins a Val.: «los nostres pescadors --- no conéixen la vagància: de nit surten a 'calà' 'tirs' i 'tirones' i 'palàngres', i dematinet tornen a surti per a *xorrà*; quan no estan al mar, ocupen lo temps --- adobant ---», Moreira (*Folkl. Tor.*, 201); «*xorrrar*: llevar arreus de pescar amb tota mena d'ormeigs», Tarr., Goles d'Ebre (*BDC* xiv, 69).

En àrab el verb *ğarr* és mot bàsic i de la llengua de sempre, ja a l'Alcorà amb el sentit de 'arrossegar, estirar (una cosa)' («to draw, drag» tr. amb acus. de cosa i 'ilà + la direcció: Penrice, 27b; «nach sich ziehen schleppen, herbeiführen», Dieterici, 27b). Igual seguia usant-se en l'àrab de les terres cat.: el nostre *RMa.* el tradueix pel ll. *traicere* i pel cat. arcaic *tiraxar* (glossa marginal); té vocal *a* en àrab en el perfet i el nom d'acció com quasi tots els verbs, però forma l'imperatiu i l'aorist amb vocal *u* (pron. *ø*): *ğorr!*, *yağórr*; com en altres casos fou amb la vocal d'aquest temps que es va transmetre el verb al romànic; altrament es tractava d'una arrel ben productiva en àrab: *ğurra* 'rastre, pista, seguit, sèrie' (algerià: Beausnier); i *ğarrār* 'torrencial', 'ràpid, arrossegador', és ja àrab clàssic.

La principal diferència entre el mot del català i el del portuguès, és que en aquesta llengua també significa 'remolcar' (acc. que ja apareix en textos de navegació àrabs: Dozy, *Gloss.*, 291; *Suppl.* 1, 179b), mentre que no trobo proves d'aquesta acc. en cat.; on *REMOLCAR* ha estat sempre el mot bàsic, que el cat. va transmetre a les llengües veïnes (manca en els vocab. nàutics del *BDC* xii i xiv, i en el val. de Flores, *Misc. Fabra*).

Entre el català i el portuguès hi ha en certa manera un paral·lisme (si bé capgirat), en el sentit que totes dues llengües acabaren confonent el mot per a 'arrossegar (per l'aigua)', arabisme, amb el mot per a 'rajar', onomatopeia romànica. Car en portuguès, de primer es deia *chorrar* en el sentit de 'rajar' (allí també *chorro* 'raig', encara en L. de Castanheda, mj. S. xvi, i avui resta així en els dialectes portuguesos del Nord), enfront de *jorrar* (ž-) 'remolcar' i de *jorro* 'estirant', 'a remolc'; i després ha igualat els dos verbs, en el sentit de dir-los tots dos amb *j- jorrar* «safr com impetu, em jorro», *jorro* «grande jacto; saída impetuosa de um líquido». Mentre que en la nostra llengua la *x-* del mot onomatopèic s'ha estès a l'arabisme mariner. És clar que ningú no pot pensar que el mot romànic *chorro/xorro* vingui de l'àrab ni viceversa.

D'aquí degué sortir, en la nostra llengua, un altre derivat verbal, amb barreja dels dos significats: *xurriar*. Es troba ja en sentits, semblants al de *xorrrar*, des del Lacav. i en algun escr. Renaix. (endemés, gent poc familiar amb coses marines): «*xurriar* o rajar lo lliquit: fluere ---; fer *xurriar* alg. c. dins alg. lloc ---; aygua que *xurria* a poc a poc --- la sanc *xurriava* copiosament de una gran nafra ---», Lacav. (del qual passa a Belv., Lab. i mall., *DAG.*); «la fonteta com somiquejava de pesar solitàries gotetes, anyorant lo doll de frescura que *xurriava* dia i nit», EmVilanova (*Entre Família*, 170).

Així mateix, si bé ja no ben bé amb aquest sentit, en altres fonts més en contacte amb la vida popular de les costes, en les quals hi ha alguna cosa de la noció de 'deixar anar, deixar caure', que s'acosta més al sentit de l'arabisme nàutic i al 'tirassar' de *RMa.*: «els cabells caiguts en desmai, *xorriant* negrors per sobre la camisa», Ruyra (*La Parada*, 129), «sa bóta *xurria* una miqueta» 'traspua un poc' mall. (*AlcM*); i tampoc es pot dir que això sigui castellanisme, perquè no hi ha allà un mot «*chorriar*, i *chorrear* no significa això sinó 'adollar-se, llançar l'aigua a dolls'.

D'aquí crec que és derivat el mot nàutic català *xurria*: *šurīa*, que no és *xúria*. Basta preguntar-ho a qualsevol santpolenc, a qualsevol home de mar, i crec que no és cosa peculiar de StPolM sinó de tota la Costa Llevantina. Des de criatura [1914] ho he sentit allà un centenar de vegades, i mai ni a ningú amb altra accentuació: «no us banyeu avui, sentiu? —Si no fa mala mar... —No ho sembla gaire, però hi ha molta *xurria*: fixe-u-vos-hi, amb la sorra, com la rebaixa».

La *xurria* és mar de fons que xucla cap endins: precisament el sentit del port. *jorrar*, del cast. ant. i mari *a jorro*, i de l'àrab *ğarr*. Copio de la primera cèdula que en vaig escriure el 1924: «*abūj i a molta šurīa*, s'assembla a *ressaga*: però la *xurria* es diferencia de la *ressaga*, que aquesta es produeix vora terra solament, i l'altra també pot fer-ho mar endins i pot ésser profunda». «Ha sortit ple de sorra fangosa, amb els ulls vermells, i la mar se l'empotava. —És que hi ha *xurria*»; «vollem deixar el bot prop del trencall, amb la cordeta: i amb la *xurria* se n'anava»; «no el tiraran pas l'art: hi ha massa *xurria*». Així sempre, 1914-1938, 1952 ---; torno a comprovar 1985, que avui diuen *šurīa* (informador santpolenc nascut c. 1920: «en ma vida ho he sentit d'altra manera», S. Tió).

«Deixeu-me dir la gesta, d'inversemblant memòria, / quan per nit de *xurria*, naufrag en desconhort, / Odysseus, el Laèrtida, de procellosa història, / tor cercant un refugi es ficà al Lion d'Or; / Un jazz-band epilèptic trepidava la rumba, / --- / Nausica un vell banquer feia tornar tarumba / ---. / I ja els saions d'Alkínoos el duien al Pretori, / afrontat d'improperis pel seu nu escandalós, / quan la divina Atena sorgí, enmig del desori; / --- / Fastiguejat d'enuig, tantost no trencà el dia / --- Rambles amunt i avall: / prengué el seu cafè amb llet, pla de la Boqueria, / es capbussà en el port i se'n va anà ---», Coromines (*Odysseus al Lion d'Or*, O. C., 1345, v. 2; amb nota: «*xurria*: res-